

Virginija TUOMAITĖ

PIRMOSIOS STUDIJŲ PAKOPOS STUDENTŲ BENDROSIOS ANGLŲ KALBOS PASIEKIMAI

Summary. European education and foreign language policy documents emphasise the significance of special foreign language competence in the context of lifelong learning; however, the main focus, especially in the Lithuanian education and foreign language policy documents, is given to foreign language teaching in the phases of early, primary and secondary education, while foreign language competence development in the area of higher education is given little or practically no attention. Students enter higher education with comparatively low and different foreign language competence that neither corresponds to the requirements stated in general education programmes as concerns the competence in foreign languages nor meets the requirements of high-quality higher education studies. Therefore, further development of foreign language competence in higher education is becoming an inevitable part of lifelong learning. An empirical study was carried out to identify and evaluate the first-cycle graduate students' foreign language competence and to assess its compliance with the higher education school graduates' status as concerns foreign language competence, i.e. to find out the level of the first cycle higher education graduates' foreign language competence, whether it meets, and if so, to what extent, higher school graduate status in terms of linguistic competence. The object of the empirical research was foreign language competence of the first-cycle students who completed compulsory general English Level 4 (B2) course at a higher education institution. Thus, the participants of the research were the first-cycle students who completed general English Level 4 (B2) course. The sample of the empirical research was 578. Testing was employed as the method of the empirical research. The analysis of the research results revealed that, in general, having acquired foreign language competence at Level B2 according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR, 2001), the first-cycle students are capable of functioning in the international socio-cultural sphere; however, they still lack the skills necessary for the status of a higher education graduate as regards their foreign language competence. The research results revealed that it is necessary to pay more attention for the development of such language activities as writing and listening, that are especially important for higher education students and academic and professional activities, and to further maintain the competences of such language activities as reading and speaking. Following the research results, the conclusions and recommendations were provided. Students' general foreign language competence is developed insufficiently as regards separate foreign language activities at Level B2 according to CEFR; therefore, it is recommended to modernise the system of foreign language competence development at a higher education institution. The fact that foreign language competences of the first-cycle students in terms of language activities are very different also renders the assumptions for the modernisation of the foreign language competence development system at a higher education institution. It is also recommended

to develop subject study programmes with regard to the student needs for the development of the foreign language competence on the basis of separate language activities.

Keywords: higher education, foreign language competence, general foreign language, foreign language activities.

Santrauka. Europos ir Lietuvos švietimo ir užsienio kalbų politikos dokumentuose akcentuojama ypatinga užsienio kalbų kompetencijos svarba mokymosi visą gyvenimą kontekste, tačiau didžiausias dėmesys, ypač Lietuvos švietimo ir užsienio kalbų politikos dokumentuose, skiriamas užsienio kalbų mokymui ankstyvojo, pradinio, pagrindinio ir bendrojo lavinimo etape, tuo tarpu aukštojo mokslo erdvėje užsienio kalbų kompetencijos plėtojimui skiriamas labai menkas arba beveik jokie dėmesio. Aukštąjį mokslą pasirinkusių studentų užsienio kalbų kompetencijos yra labai nevienodos, dažnai neatitinka nei bendrojo lavinimo programose apibrėžiamo užsienio kalbos kompetencijos lygmens, nei atitinka aukštosios mokyklos reikalavimų kokybiškoms studijoms. Todėl tolimesnis užsienio kalbų kompetencijų plėtojimas aukštojo mokslo institucijoje tampa neišvengiama mokymosi visą gyvenimą dalimi. Empiriniu tyrimu siekiama nustatyti ir įvertinti pirmosios studijų pakopos studentų užsienio kalbos kompetencijas bei įvertinti jų atitiktį aukštosios mokyklos absolvento statusui įgytos kalbinės kompetencijos aspektu, t.y. išsiaiškinti, kokios yra pirmosios studijų pakopos studentų užsienio kalbos kompetencijos, ar jos atitinka ir, jei taip, kiek atitinka aukštosios mokyklos absolvento statusą kalbinės kompetencijos aspektu, ar visi kalbiniai įgūdžiai plėtojami vienodai, kuriems skiriama daugiau, kuriems mažiau dėmesio. Empirinio tyrimo objektas – pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 (B2) lygį, užsienio kalbos kompetencijos. Empirinio tyrimo dalyviai – pirmosios studijų pakopos studentai, baigę privalomą bendrosios anglų kalbos 4 (B2) lygį. Empirinio tyrimo dalyvių imtis – 578. Empirinio tyrimo metodas – testavimas. Tyrimo rezultatai parodė, kad pasiekę bendrosios anglų kalbos B2 lygmenį pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis (BEKM) aukštosios mokyklos studentai yra pasirengę funkcionuoti tarptautinėje sociokultūrinėje erdvėje, tačiau stokoja įgūdžių, atitinkančių aukštosios mokyklos absolvento statusą užsienio kalbos kompetencijos aspektu. Rezultatai rodo, jog būtina plėtoti rašymo ir klausymo užsienio kalba kompetencijas, kurios yra svarbiausios aukštosios mokyklos studento bei būsimo absolvento profesinėje ir akademinėje veikloje, taip pat toliau palaikyti skaitymo ir kalbėjimo kompetencijas. Remiantis tyrimo rezultatais pateikiamos išvados ir rekomendacijos. Studentų bendrosios užsienio kalbos kompetencijos B2 lygmenyje nepakankamai išplėtotos, todėl rekomenduojama tobulinti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojoje mokykloje. Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, kalbiniai gebėjimai pagal atskiras kalbinės veiklos rūšis yra labai skirtingi, todėl suponuojama prielaidas modernizuoti užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojoje mokykloje. Rengiant užsienio kalbos studijų dalyko programas reikia atsižvelgti į studentų poreikius plėtoti atskirų kalbinės veiklos rūšių gebėjimus.

Pagrindinės sąvokos: aukštasis mokslas, užsienio kalbos kompetencija, bendroji užsienio kalba, kalbinės veiklos rūšys.

Įvadas

Kaip rodo Europos ir Lietuvos švietimo ir užsienio kalbų politikos dokumentų analizė¹, daugiausiai dėmesio užsienio kalbų mokymui, vertinimui, programų kūrimui skiriama bendrojo lavinimo etape, o aukštojo mokslo erdvėje skiriama

¹ Analizuotų Europos ir Lietuvos švietimo ir užsienio kalbų politikos dokumentų sąrašas pateikiamas šio straipsnio skyrelyje „Literatūros sąrašas“.

labai menkai arba neskiriama jokio dėmesio kompetencijų plėtojimo organizavimui, bendros sistemos kūrimui, reikalavimų, turinio ir vertinimo kriterijų suvienodinimui, kuris reikalingas studentų akademinio ir profesinio mobilumo kokybei užtikrinti. Nors bendrojo lavinimo etape labai gilinamasi į užsienio kalbų kompetencijų plėtojimą, empirinių tyrimų duomenų analizė bei praktika rodo, kad aukštąjį mokslą pasirinkusių studentų užsienio kalbų kompetencijos yra labai nevienodos, dažnai neatitinka nei bendrojo lavinimo programose apibrėžiamo užsienio kalbų kompetencijos lygmens, nei aukštosios mokyklos reikalavimų, keliamų kokybiškoms studijoms. Todėl tolimesnis užsienio kalbų kompetencijų plėtojimas aukštojo mokslo institucijoje turi tapti neišvengiama mokymosi visą gyvenimą dalimi. Nėra švietimo politikos ar empiriniais tyrimais pagrįstų rekomendacijų, apibrėžiančių, kaip organizuoti užsienio kalbų kompetencijų plėtojimo procesą aukštojo mokslo institucijoje, todėl kiekviena Lietuvos aukštojo mokslo institucija jį organizuoja skirtingai. Tai, kiek ir kaip šio proceso metu plėtojamos užsienio kalbų kompetencijos, tampa aktualiu empirinio tyrimo klausimu ir problema.

Vienas iš užsienio kalbos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje pavyzdžių yra bendrosios anglų kalbos kompetencijos tobulinimo organizavimo sistema Vytauto Didžiojo universitete (VDU). Kiekvienas įstojęs studentas gauna 12 kreditų, kuriuos gali skirti kalbų mokymuisi. Intensyviai kalbos kursui skiriami 6 kreditai. Anglų kalbos 3 (B1) ir 4 (B2) lygiai privalomi visiems VDU studentams, kiti – pasirinkami. Baigę keturis bendrosios anglų kalbos lygius, studentai laiko bendrosios anglų kalbos pasiekimų testą (angl. *General Achievement Test of English – GATE*), kurio rezultatai parodo, kurią komunikacinės kompetencijos dalį reikia pakoreguoti ir patobulinti. Studentai gali rinktis 5A ir 5B anglų kalbos lygius. 5A lygyje daugiau dėmesio skiriama žodyno ir gramatikos, o 5B – kalbėjimo ir klausymo supratimo įgūdžių tobulinimui. Baigus vieną arba abu penktuosius lygius, studentams siūlomi įvairūs šeštojo lygio kursai, skirti specialiosios / profesinės kalbos kompetencijoms tobulinti.

Bendrosios anglų kalbos pasiekimų testo tikslingumas yra bendrosios anglų kalbos pasiekimų į(si)vertinimo testas VDU, galimybė įvertinti savo atskirų kalbinės veiklos rūšių (klausymo, skaitymo, rašymo ir kalbėjimo) kompetencijas, rekomendacija pereiti į aukštesnius 5A, 5B ir 6 lygius VDU pagal atskirų kompetencijų plėtojimo poreikį, pirmasis laiptelis prieš rašant bet kurią standartizuotą testą (pvz., TOEFL, IELTS, *Pearson Test of English* ir kt.), gera praktika studentui įveikti testo baimę ir susipažinti su standartizuotų testų specifika, o testo rezultatai įprasminami bendrosios anglų kalbos kompetenciją patvirtinančiu sertifikatu, jei studentas to pageidauja. GATE sudaro 4 pagrindinės dalys: klausymas (*Listening*), skaitymas (*Reading*), rašymas (*Language Use in Writing*) ir kalbėjimas (*Speaking*). GATE siekiamybė – B2/C1 lygis pagal Bendrųjų Europos kalbų mokymų rekomendacijas.

Tyrimo metodai

Empiriniu tyrimu siekiama nustatyti ir įvertinti pirmosios studijų pakopos studentų (n = 578), baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos kursą B2 lygiu, užsienio kalbos kompetencijas ir įvertinti jų atitiktį aukštosios mokyklos absolvento statusui įgytos kalbinės kompetencijos aspektu, t. y. išsiaiškinti, kokios yra pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos kompetencijos, ar jos atitinka ir, jei taip, kiek atitinka aukštosios mokyklos absolvento statusą kalbinės kompetencijos aspektu, ar visi kalbiniai įgūdžiai plėtojami vienodai, kuriems iš jų skiriama daugiau dėmesio, o kuriems – mažiau. Šio tyrimo pagrindu pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

Empirinio tyrimo objektas – pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos kompetencijos.

Empirinio tyrimo tikslas – nustatyti pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos kompetencijas ir įvertinti jų atitiktį aukštosios mokyklos absolvento statusui įgytos kalbinės kompetencijos aspektu².

Empirinio tyrimo klausimai:

- Kokios yra pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos kompetencijos?
- Ar jos atitinka ir, jei taip, kiek atitinka aukštosios mokyklos absolvento statusą kalbinės kompetencijos aspektu?
- Ar visų rūšių kalbinės veiklos įgūdžiai yra plėtojami vienodai? Kurios studentų kalbinės veiklos rūšių įgūdžiai išplėtoti aukščiausiu, o kurie – žemiausiu lygmeniu?
- Empirinio tyrimo uždaviniai:
- Parengti pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, kalbinių gebėjimų nustatymo ir įvertinimo instrumentą pagal atitinkamus kriterijus ir funkcijas.
- Nustatyti pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, gebėjimų lygmenį ir išanalizuoti jų kalbinių gebėjimų įvertinimą pagal parengto kalbinių gebėjimų įvertinimo įrankio rezultatus.
- Išanalizuoti ir palyginti pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, kalbinius gebėjimus pagal atskirus kalbinių gebėjimų įgūdžius ir šios analizės pagrindu nustatyti atskirų kalbinių įgūdžių plėtojimo poreikį.
- Apibendrinti pirmosios studijų pakopos I kurso studentų kalbinių gebėjimų analizę ir pateikti rekomendacijas.

² Aukštosios mokyklos absolvento statusas reikalauja įgyti C1/C2 lygio visų kalbinės veiklos rūšių užsienio kalbos kompetencijas, išlaikant ir toliau plėtojant bendrojo lavinimo mokykloje įgytą B2 užsienio kalbos kompetencijos lygį mokymosi visą gyvenimą paradigmoje.

Empirinio tyrimo vieta ir trukmė

Empirinis tyrimas buvo atliktas Vytauto Didžiojo universitete 2011 metais. Empirinio tyrimo dalyviai – pirmosios studijų pakopos studentai, baigę privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį. Empirinio tyrimo dalyvių imtis – 578. Empirinio tyrimo etapai ir procedūra: pirmajame empirinio tyrimo etape buvo nustatomi empirinio tyrimo instrumento rengimo kriterijai ir apibūdinama jo rengimo metodologija, rengiamas tyrimo instrumentas. Antrajame empirinio tyrimo etape pirmosios studijų pakopos studentai, baigę privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, atliko bendrosios anglų kalbos pasiekimų testą, pagal kurį buvo nustatyti ir įvertinti tyrimo dalyvių užsienio kalbos (anglų kalbos) gebėjimai. Trečiajame tyrimo etape pagal tyrimui parengto instrumento rezultatus buvo išanalizuoti pirmosios studijų pakopos studentų, baigusiu privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos gebėjimai, aptarta studentų įgytų kalbinių gebėjimų atitiktis aukštosios mokyklos absolvento statusui, palygintos atskiros studentų kalbinių gebėjimų kompetencijos ir nustatytas jų plėtojimo poreikis, pateiktas šios analizės apibendrinimas ir rekomendacijos.

Empirinio tyrimo metodas – testavimas. Toliau aptariama empirinio tyrimo instrumento turinys, jo parengimo ir panaudojimo metodologija. Kaip jau buvo minėta įžanginėje šio empirinio tyrimo aprašymo dalyje, pagal užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistemą Vytauto Didžiojo universitete visi pirmosios studijų pakopos studentai, baigę privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, rašo Bendrosios anglų kalbos pasiekimų testą (*General Achievement Test of English – GATE*)³, kuris padeda jiems įvertinti savo atskirų anglų kalbos kompetencijos sudedamųjų dalių lygį ir numatyti tolimesnes savo kalbos kompetencijos tobulinimo kryptis. GATE susideda iš keturių dalių, kuriomis tikrinami klausymo (*Listening*), skaitymo (*Reading*), rašymo ir kalbos vartosenos (*Use of English in Writing*) bei kalbėjimo (*Speaking*) įgūdžiai. Šis pirmosios studijų pakopos studentų, baigusiu privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, užsienio kalbos kompetencijos vertinimo įrankis, kaip ir prieš tai minėtas vertinimo įrankis, buvo parengtas, remiantis testo kokybės ir tikslo metodologiniais aspektais. Pirmą, užsienio kalbos kompetencijos vertinimo įrankis buvo parengtas, atsižvelgiant į visus penkis testo kokybės vertinimo kriterijus, t. y. objektyvumą, sąlygų standartizavimą, duomenų norminimą, testo balų valdumą ir testo balų patikimumą (Kardelis, 2002). Antra, turint omenyje vertinimo įrankio tikslą, testo turinys buvo konstruojamas pagal atitinkamus reikalavimus. Pirmiausia, šio įrankio tikslas – įvertinti ir sudaryti galimybes tyrimo dalyviams įvertinti savo bendrosios anglų kalbos kompetenciją pagal atskirus kalbos kompetencijos komponentus (klausymo, skaitymo, rašymo ir kalbos vartosenos bei kalbėjimo), atsižvelgiant į rekomendacinius reikalavimus, keliamus šio lygmens kalbos vartojimo kompetencijai. Be to, šis kalbos kompetencijos

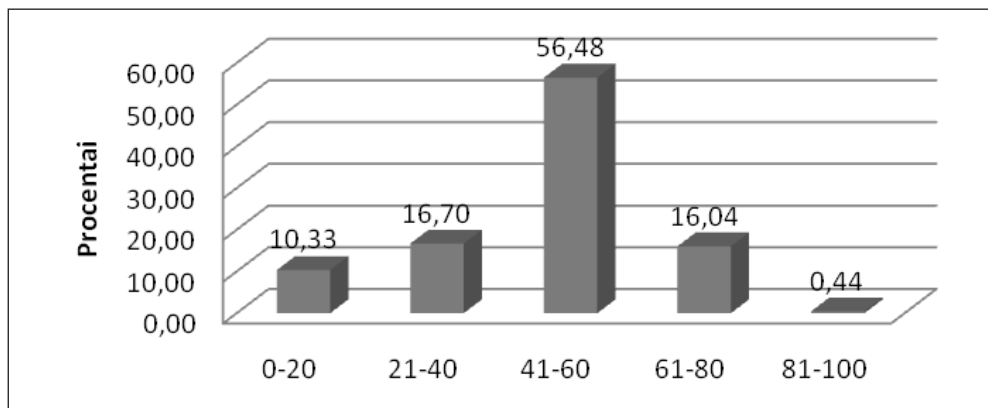
---

³ Standartizuotą bendrosios anglų kalbos pasiekimų testą (a Standardised General Achievement Test of English (GATE)) parengė autorė ir Vytauto Didžiojo universiteto Užsienio kalbų centro ekspertų grupė.

į(si)vertinimo įrankio turinys buvo kuriamas ir orientuojantis į jo tikslą įvertinti, kiek tyrimo dalyvių užsienio kalbos kompetencijos atitinka B2/C1 lygį pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis bei pagal būsimus veiklos pasaulio profesinėje ir akademinėje srityje reikalavimus, keliamus įgytai bendrosios anglų kalbos kompetencijai mokymosi visą gyvenimą kontekste. Kuriant užsienio kalbos kompetencijos vertinimo įrankį taip pat buvo siekiama, kad jo turinys atspindėtų šiuolaikinio socialinio, profesinio ir akademinio gyvenimo aktualijas, atitiktų tiriamųjų patirtį bei būsimo akademinio ir profesinio gyvenimo poreikius užsienio kalbos kompetencijos aspektu. Žinoma, vertinimo įrankio turinys buvo konstruojamas vadovaujantis aiškumo, skaidrumo, nedviprasmiškumo ir homogeniškumo principais. Užduočių tipai, formos, seka, ilgis buvo rengiami, remiantis kitų standartizuotų užsienio kalbos kompetencijos vertinimo testų – TOEFL, IELTS, *Pearson Test of General English*, *First Certificate* ir kt. – rengimo metodais ir metodologija.

Tyrimo rezultatai ir diskusija

Empiriniu tyrimu siekiama nustatyti ir įvertinti pirmosios studijų pakopos studentų (n = 578), baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos kursą B2 lygiu, užsienio kalbos kompetencijas

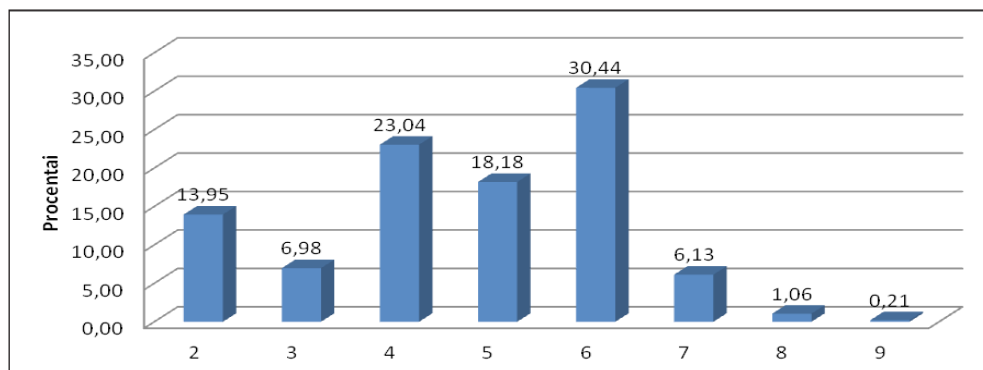

1 pav. **Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos B2 lygį, užsienio kalbos kompetencijos pagal užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus (2011)**

Šiek tiek daugiau kaip pusė pirmosios studijų pakopos studentų (257, 56,48 %) pagal bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus įgyja tokias B2 lygio bendrosios užsienio kalbos kompetencijas, kurias kokybiškai būtų galima vertinti kaip patenkinamas arba vidutiniškas, t. y. 5, 6 arba 7 dešimtbalėje vertinimo sistemoje. Tik labai mažos dalies studentų (73, 16,04 %) bendrosios užsienio kalbos kompetencijos pagal Bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus galėtų būti vertinamos gerai, t. y. 8 dešimtbalėje vertinimo sistemoje, ir tik labai

retais atvejais (2, 0,44 %) – labai gerai, t. y. 9 arba 10 dešimtbalėje vertinimo sistemoje. Nemažos dalies studentų (123, 27,03 %) bendrosios užsienio kalbos kompetencijos pagal Bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus galėtų būti vertinamos kaip nevisiškai patenkinamos arba nepatenkinamos, t. y. 4 arba 3 dešimtbalėje vertinimo sistemoje. Neabejotinai, vertinant šios rezultatų analizės objektyvumą, reikėtų aptarti įvairius veiksnius, kurie galėjo turėti įtakos aptartiems rezultatams, pavyzdžiui, studentų motyvaciją atlikti testą ir siekti geriausių rezultatų, studentų pasirengimą atlikti tokio tipo standartizuotus testus, technines sąlygas (pvz., garso kokybė) ir kt. Vienaip ar kitaip, pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio bendrosios užsienio kalbos kompetencijos pagal Bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus gali būti vertinamos kaip gana vidutiniškos, vadinasi, toliau plėtotinos. Be to, pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijos gali būti vertinamos kaip labai skirtingos, kurių diapazonas siekia nuo nepatenkinamų ir nelabai patenkinamų iki gerų ir labai gerų. Vadinasi, remiantis šios analizės rezultatais galima teigti, jog užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojo mokslo institucijoje reikia modernizuoti ir ieškoti būdų, kaip optimizuoti aukštojo mokslo institucijos studentų galimybes pasiekti užsienio kalbų kompetencijos lygį, atitinkantį studentų poreikius ir veiklos pasaulio reikalavimus.

Analizuojant empirinio tyrimo rezultatus buvo apibendrinta ir pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencija, vertinant ją pažymiais dešimtbalės skalės vertinimo sistemoje pagal aukštojo mokslo institucijos reguliaminą ir vidines nuostatas (2 pav.).

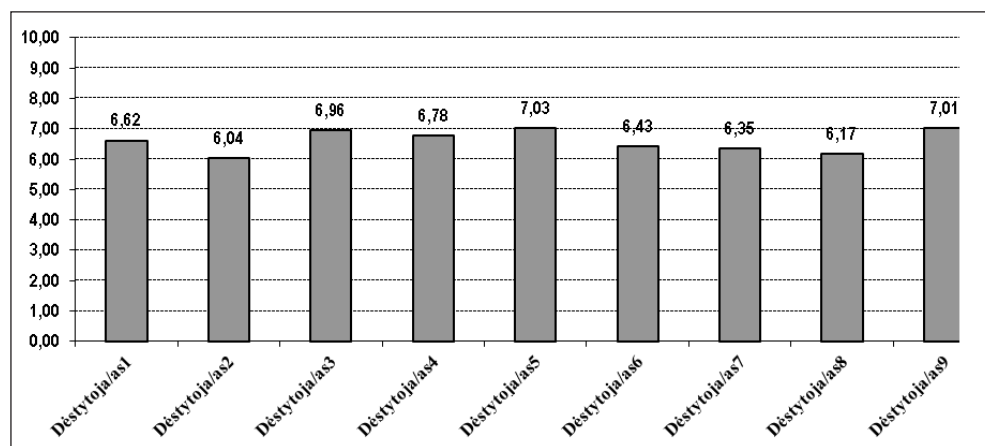

2 pav. **Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos B2 lygį, užsienio kalbos kompetencijos pagal užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus, vertinant pažymiais dešimtbalės skalės vertinimo sistemoje**

Pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijų vertinimo pažymiais rezultatai yra šie: 2 – 66 (13,95 %), 3 – 33 (6,98 %), 4 – 109 (23,04 %), 5 – 86 (18,18 %), 6 – 144 (30,44 %), 7 – 29 (6,13 %), 8 – 5 (1,06 %) ir 9 – 1 (0,21 %) (iš viso – 473, 100 %). Bendras pažymių

vidurkis pagal užsienio kalbos bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus – 4,68.

Buvo išanalizuoti ir pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijos vertinimo pagal užsienio kalbos studijų dalyko programos reikalavimus aukštojo mokslo institucijoje (VDU) pažymiais dešimtbalės skalės vertinimo sistemoje rezultatai (3 pav.).

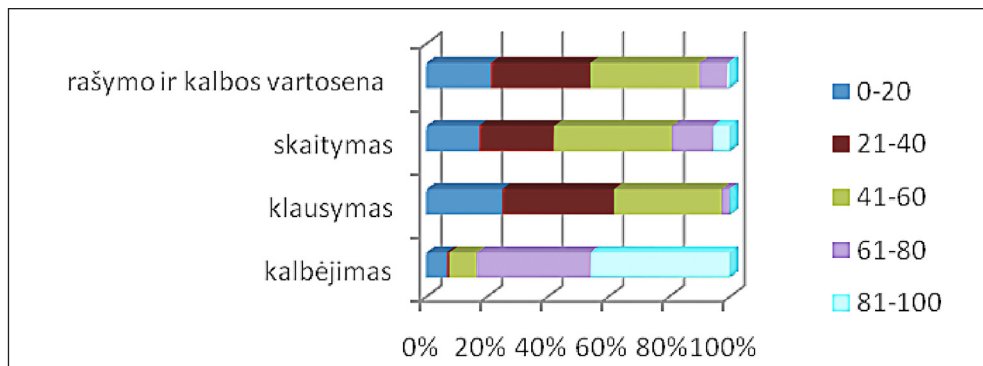
3 pav. **Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos B2 lygi, anglų kalbos grupių pažangumo vidurkis dešimtbalės skalės vertinimo sistemoje**

Kaip rodo pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijos vertinimo pagal užsienio kalbos studijų dalyko programos reikalavimus aukštojo mokslo institucijoje (VDU) pažymiais dešimtbalės skalės vertinimo sistemoje rezultatų analizė, studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijos vertinant pažymiais vidurkis yra 6,60, kuris yra aukštesnis nei anksčiau aptartas vidurkis, nustatytas pagal bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus (4,68). Apibendrinant šios lyginamosios analizės rezultatus (atsižvelgus į įvairius faktorius, kurie galėjo turėti įtakos bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testo žemą užsienio kalbos kompetenciją rodantiems rezultatams) galima teigti, kad būtina modernizuoti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojo mokslo institucijoje, tobulinant užsienio kalbų studijų dalykų programas (turinį, mokymo(si) formas, metodus, vertinimą ir kt.).

Kaip jau buvo minėta, Bendrosios užsienio kalbos pasiekimų testas skirtas padėti studentams įvertinti savo atskirų užsienio kalbos kompetencijos sudedamųjų dalių (t. y. klausymo (*Listening*), skaitymo (*Reading*), rašymo ir kalbos vartosenos (*Use of English in Writing*) ir kalbėjimo (*Speaking*) [gūdžių] lygį ir numatyti tolimesnes savo kalbos kompetencijos plėtojimo kryptis, renkantis aukštesnius bendrosios užsienio kalbos arba profesinės ar akademinės užsienio kalbos lygius.

Taigi, empiriniu tyrimu buvo siekiama nustatyti pirmosios studijų pakopos studentų B2 lygio užsienio kalbos kompetencijas pagal atskirus kalbos vartojimo gebėjimus: kalbėjimą, klausymą, skaitymą bei rašymą ir kalbos vartoseną (4 pav.).

4 pav. Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios užsienio kalbos B2 lygį, užsienio kalbos atskirų kalbinės veiklos rūšių – kalbėjimo, klausymo, skaitymo, rašymo ir kalbos vartosenos – gebėjimų palyginimas pagal užsienio kalbos pasiekimų testo rezultatus

Tyrimo rezultatų analizė rodo, kad, išvedus vidurkį, aukščiausiu užsienio kalbos kompetencijos lygiu studentai pasižymi kalbėjimo (77,53 %) ir skaitymo (42,26 %) srityse, žemesniu – rašymo ir kalbos vartosenos (36,22 %), žemiausiu – klausymo (32,65 %) srityse (4 pav.).

Friedmano testas parodė, kad tarp studentų testų rezultatų yra statistiškai reikšmingi skirtumai ($\chi^2 = 690,8$, $df = 3$, $p = 0,000$). Geriausi yra kalbėjimo rezultatai, prasčiausi – klausymo. Lyginant atskirų testų vidurkius su bendru vidurkiu (47,17) paaiškėjo, kad visų testų rezultatai statistiškai reikšmingai skiriasi. Kalbėjimo testo rezultatai yra aukštesni nei bendras vidurkis, skaitymo – tik vos žemesni nei vidurkis.

1 lentelė

Testų rezultatų statistinis reikšmingumas

	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Stjudento t	p
Kalbėjimas	77,53	23,051	28,641	0,000
Klausymas	32,56	18,595	-17,075	0,000
Skaitymas	42,26	23,927	-4,455	0,000
Rašymo ir kalbos vartoseną	36,22	20,765	-11,460	0,000

Porinis *Stjudento t* testas parodė, kad tarp šių dviejų testų yra statistiškai reikšmingų skirtumų ($p = 0,000$): studentams lengviau kalbėti ir klausyti.

Koreliacijos koeficientas $r = 0,517$ ($p = 0,000$) reiškia, kad yra tendencija, jog geriau kalbantys ir klausantys studentai geriau skaito ir rašo, bet ši priklausomybė yra vidutinė.

2 lentelė

Testų rezultatų statistinis reikšmingumas

	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	<i>Stjudento t</i>	P
Kalbėjimas ir klausymas	55,10	16,113	19,487	0,000
Skaitymas ir rašymas	39,24	19,390		

Tyrimo rezultatai rodo, jog, pasiekę bendrosios anglų kalbos B2 lygį pagal BEKM, aukštosios mokyklos studentai yra pasirengę funkcionuoti tarptautinėje sociokultūrinėje erdvėje, tačiau jiems nepakanka įgūdžių, atitinkančių aukštosios mokyklos absolvento statusą užsienio kalbos kompetencijos aspektu. Iš rezultatų matyti, jog būtina plėtoti rašymo ir klausymo užsienio kalba kompetencijas, kurios yra svarbiausios aukštosios mokyklos studento, būsimo absolvento, profesinėje ir akademinėje veikloje, taip pat toliau palaikyti skaitymo ir kalbėjimo kompetencijas.

Išvados ir rekomendacijos

Studentų B2 lygio bendrosios užsienio kalbos kompetencijos nepakankamai išplėtos, todėl rekomenduojama tobulinti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojoje mokykloje.

Pirmosios studijų pakopos studentų, baigusių privalomą bendrosios anglų kalbos 4 lygį, kalbiniai gebėjimai pagal atskiras kalbinės veiklos rūšis yra labai skirtingi, todėl suponuoja prielaidas modernizuoti užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo sistemą aukštojoje mokykloje.

Rengiant užsienio kalbos studijų dalyko programas, patartina atsižvelgti į studentų poreikius plėtoti atskirų kalbinės veiklos rūšių gebėjimus.

Literatūra

Bendrieji Europos kalbų metmenys: mokymas, mokymasis, vertinimas. (2008). Vilnius: Firdas.

Commission of the European Communities. (2005). *A New Framework Strategy for Multilingualism.* COM (2005) 596 final. Brussels.

Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages (CEFR): Learning, teaching, assessment.* Cambridge: Cambridge University Press.

- Daugiakalbystė – Europos turtas ir bendras rūpestis. Bendrijos veiksmų daugiakalbystės srityje aprašas ir internetinės konsultacijos su visuomene rezultatai (Rezultatai).* (2008). Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/com/inventory_lt.pdf.
- Daugiakalbystės plėtojimas: bendri įsipareigojimai. (Įsipareigojimai).* (2008). Ministrų konferencija. Briuselis. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/education/languages/eu-language-policy/docs/consultation/15feb08-report.pdf>.
- Europos kalbų mokymo politikos rengimo vadovas.* Prieiga per internetą: <http://www.coe.int/lang>.
- Europos Komisijos viešosios konsultacijos daugiakalbystės tema (Konsultacijos).* (2008). Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/education/languages/archive/consult/conclusions.pdf>.
- Dėl universitetų modernizavimo siekiant stiprinti Europos konkurencingumą pasaulio žinių ekonomikoje.* (2007). Europos Tarybos rezoliucija 2007 m. lapkričio 23 d.
- Focus on Higher Education in Europe 2010: The Impact of the Bologna Process. (2010).* Prieiga per internetą: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic.../122EN.pdf>.
- Kalbos, įvairovė, pilietiškumas.* (2006). Kalbų mokymo politikos aprašas (Aprašas). Kalbų politikos skyrius Strasbūre. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2004–2006. Vilnius, 09-12.
- Kalbos, įvairovė, pilietiškumas.* (2006). Kalbų mokymo politikos aprašas. Kalbų politikos skyrius Strasbūre. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. 2004–2006. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
- Language Education Policy Profiles.* (2004). Guidelines and Procedures. Strasbourg: Language.
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir bendrojo išsilavinimo standartai. XI - XII klasės.* (2002). Vilnius: Švietimo plėtotės centras.
- Nancy Declaration.* (2006). Multilingual Universities for a Multilingual Europe Open to the World. Conseil Européen pour les Langues / European Language Council. European Network for the Promotion of Language Learning Among All Undergraduates. Prieiga per internetą: <http://www.celelc.org>.
- Komisijos komunikatas tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei regionų komitetui (Daugiakalbystės strategija). (2005). *Nauja daugiakalbystės pagrindų strategija.* Briuselis. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0596:FIN:LT:PDF>.
- Naujos tendencijos daugiakalbystės politikoje: nacionalinės kalbos ir migrantų kalbos (Tendencijos).* (2008). Valstybių narių vyriausiųjų įgaliotinių konsultacinis posėdis kalbų politikos klausimais. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/education/languages/eu-language-policy/docs/consultation/17jan08-discussions.pdf>.
- Promoting Language Learning and Linguistic Diversity: An Action Plan 2004–2006.* Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. (Veiksmų planas). Prieiga per internetą: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2003/com2003_0449en01.pdf.
- Tarybos rezoliucija dėl Europos daugiakalbystės strategijos (Rezoliucija).* (2008). Oficialusis leidinys C 320, 16/12/2008, 0001–0003. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0001:01:LT:HTML>.

Užsienio kalbų mokymo strategija (Projektas). (2009). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Prieiga per internetą: <http://www.lrs.lt/pls/proj/>.

Užsienio kalbų mokymo strategija (Strategija). (2004). Prieiga per internetą: <http://www.vdl.lt/strategie.htm>.

Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos. (2003). Vilnius: LR Seimas.

Kardelis, K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodai ir metodologija*. Šiauliai: Liucilijus.

<p>Virginija TUOMAITĖ Lecturer</p> <p><i>Fields of scientific interests:</i> education, foreign language teaching and learning in higher education institution</p> <p>Institute of Foreign Languages, Vytautas Magnus University</p> <p>K. Donelaičio str. 52, LT-44244 Kaunas, Lithuania</p> <p>v.tuomaite@uki.vdu.lt</p>	<p>Virginija TUOMAITĖ Lektorė</p> <p><i>Mokslinių interesų sritys:</i> edukologija, užsienio kalbų mokymas ir mokymasis aukštojo mokslo institucijoje</p> <p>Vytauto Didžiojo universitetas, Užsienio kalbų institutas</p> <p>K. Donelaičio g. 52, LT-44244 Kaunas, Lietuva</p> <p>v.tuomaite@uki.vdu.lt</p>
--	--